

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.22.183/2017/12.

A tanács tagjai: . Kollár Márta a tanács elnöke
 . Kocsis Ottilia előadó bíró
 . Puskás Péter bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Riba Tamás ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: . Ócsai Ügyvédi Iroda
 . Ócsai József ügyvéd

A per tárgya: kölcsön

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
 ővárosi Ítélettábla
 4.Pf.20.315/2017/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
 ővárosi Törvényszék
 2.P.24.224/2013/24.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 476.250 (négy százhetvenhatezer kétszázötven) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 2.500.000 (kétfélmillió ötszáz ezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2006. június 25-től az alperes, aki az üzletrészek 50 %-ának tulajdonosaként tagja volt a P. Kft.-nek (a továbbiakban: Kft.), többször vett át pénzt a felperestől. A 2007. február 5-én

keltezett, felperes mint kölcsönadó és az alperes mint kölcsönvevő által aláírt „Megállapodás és átvételi elismervény” szerint az addig „az Sz. kiállítás előkészítésének céljából” átvett 13.000.000 forintot a kiállítás megghiúsulása esetén fizeti vissza. 2007. március 30-án „Megállapodás módosítása” okiratban az alperes mint az Sz. kiállítás szervezője és kivitelezője változatlan célra és feltételekkel összesen 25.000.000 forint átvételét ismerte el. A felek előzetesen arról is megállapodtak, hogy az Sz. üzemeltetésére megbízott Kft.-ben a „jelen és további” kifizetései ellenében a felperes üzletrésze 50 %. 2007. június 14-én rögzítették a kiállítást létrehozók, köztük a felperes szolgáltatásának a Kft.-beli üzletrészekben megtestesülő ellenértékét. A 2007. június 15-én keltezett „Megállapodás módosítása” okirat szerint az alperes 35.000.000 forint kölcsönt köteles 2007. augusztus 30-ig visszafizetni „amennyiben a kiállítás megghiúsulna”.

- [2] 2007. április 25-én a Kft. tárgyalta az Sz. Kórház és Rendelőintézettel, a fenntartó F. Önkormányzattal, a H. Intézet és Múzeum képviselőivel. Az erről felvett emlékeztető szerint a Kft. a munkát annak ellenére el akarta kezdeni, ha a jogi bizonytalanság miatt pénzügyi kockázatot vállal. A 2007. június 1-jén felvett jegyzőkönyv szerint a kezelő Sz. Kórház és Rendelőintézet átadótól a Kft. mint átvevő július 31-ig vette át az Sz-t azzal, hogy abban a Múzeumi napok keretében saját finanszírozásában kiállítást rendez. A kiállítás 2007. június 23-án, a Múzeumok Éjszakájára megnyílt, a nyitva-tartást havonta hosszabbították a J. kórházzal. Nyereséges üzemeltetés hiányában a felperes ügyvezetésével a Kft. nonprofittá alakult. 2014. január 17-én Sz. Múzeum néven kapott működési engedélyt. A projektben való, nem pénzbeli részvétel ellentételezéseként a Kft.-ben szerzett tulajdonrészt J. Z. és T. J.. A felperes a Kft.-ben 2007. június 14-én 45 % (jelenleg 96,4 %) tulajdonnal bírt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes a keresetében az alperest kérte 35.000.000 forint kölcsön és 2007. augusztus 31-től késedelmi kamat fizetésére kötelezni. A kereseti tényállítását a 2007. február 5-én, 2007. március 30-án és a 2007. június 15-én kötött megállapodásaikra alapította.
- [4] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a kiállítás megnyílt, elszámolási kötelezettség nem terheli, ellentételezéseként a felperes üzletrészt szerzett a Kft.-ben.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság az ítéletében az alperest 10.000.000 forint és 2012. szeptember 28-tól késedelmi kamat fizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Indokolásában a Polgári

Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 523. § (1), az 527. § (1) bekezdés felhívásával megállapította, hogy a kölcsön visszafizetésének a kiállítás megghiúsulása volt a feltétele. A kiállítás megnyitásáig az Sz. ingatlanra korlátozott műszaki felújítás is csak részben történt meg, a hiányokat a felperes ügyvezetése mellett a Kft. pótolta. A pénzzel kizárólag felperes által finanszírozott kiállítás nem az alperes által felvázoltak és a felperes által elfogadottak szerint valósult meg. A Kft. által üzleti alapon, hatósági engedélyek és a tulajdonosi jogokat gyakorló szervezetekkel kötött hosszú távú szerződések birtokában üzemeltetett, folyamatosan látogatható kiállításnak a Szentháromság tértől a barlangrendszeren át az Sz. L. úti kijáratáig kellett volna terjednie. A felperes a profitorientált Kft.-ben várt 50 % tulajdonrészt. Az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy a kölcsön lejáratakor, 2007. augusztus 30-án az alperes által a felperesnek átadott üzletrész értéke megfelelt-e a kölcsönnek. Hangsúlyozta, hogy az alperes a kölcsön cél szerinti felhasználását nem bizonyította. A kiállítás bekerülési - műszaki kialakítás és berendezés - költségét mérlegeléssel 25.000.000 forintban állapította meg. Erre figyelemmel kötelezte az alperest 10.000.000 forint visszafizetésére, az eltelt időre tekintettel a keresetlevél benyújtásától számított késedelmi kamattal.

- [6] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezett - a keresetet részben elutasító - rendelkezését helybenhagyta a késedelmi kamat mértékének pontosításával. Indokolása szerint a felperes az alperes által tervezett Sz. projektben kívánt részt venni azzal, hogy a kiállítás kialakítására pénzt adott az alperesnek. A szerződő peres feleknek a módosított szerződésük szerint kellett teljesíteni. A Ptk. 240. § (1)-(2) bekezdés szerint az utolsó, a 35.000.000 forint kölcsönről szóló 2007. június 15-i okirat szerint kellett elbírálni a jogviszonyukat, megítélni a szerződéses kötelezettségeiket. A 2007. március 30-i megállapodás kivételével az átadott összegeket kölcsönként nevesítették, 2007. június 15-én magukat kölcsönvevőként és kölcsönadóként határozták meg. Az alperes a 35.000.000 forint kölcsön visszafizetésével kapcsolatban nem tipikus kötelezettséget vállalt, amely nem zárja ki a megállapodás kölcsönszerződésnek minősítését. A Kft. taggyűlési jegyzőkönyveiből nem állapítható meg, hogy a szerződésüket 2007. június 15-ét követően módosították és az alperes elszámolási kötelezettséget vállalt volna. A másodfokú bíróság a 2007. március 30-i, a 2007. június 14-i megállapodásokból, a tanúvallomásokból azt a következtetést vonta le, hogy a kiállítás létrehozatalában pénzzel, ingóságok biztosításával közreműködők, így a felperes pénzszolgáltatásának az ellenértéke is, a kiállítás üzemeltetésére bevont Kft. üzletrészben testesült meg. Az alperes utóbb a kft. üzletrészéről lemondott, azonban az nem volt bizonyított, hogy ez annullálta a felperes felé fennálló pénz visszafizetési kötelezettségét. Alperes részéről a

kölcsön visszafizetésének feltétele a kiállítás megghiúsulása volt, a felek a megghiúsulást értelmezték eltérően. A megállapodásaik tartalmát, hiányosságait a Ptk. 207. § (1)-(4) bekezdés szerint kellett értelmezni. Nem rögzítették, hogy mit értenek a kiállítás megghiúsulásán, sem a kiállítás megvalósíthatóságának módját, kereteit, a befektetendő munka és költség szükségletet. Között már akkor pénzátadások történtek, amikor még a kiállítás, mint elképzelés megvalósíthatósága sem volt egyértelmű. A kiállítás helyének tisztázatlan kezelői joga, a birtokba vételi nehézségek, a Krétakör Színház használati joga miatt a kiállítás megvalósítása késedelmet szenvedett. A kiállítás kialakításához, megnyitásához szükséges munkák elvégzése csak a kulcsok 2007. június 1-jei átvételét követően kezdődhetett, ami előre vetítette a megnyitás lehetőségét, időpontját, terjedelmét. A kiállítással kapcsolatos problémákat a felek 2007. június 15-i okiratban részben maguk is rögzítették. A kiállítás egy napra, 2007. június 23-án a Múzeumok Éjszakáján megnyílt. Egyértelművé vált, hogy a kiállítást nem lehet az eredeti elképzelések szerint a Sz. téri bejáratnál megnyitni. Arra a perben nincs adat, hogy a további működtetésnek mi volt az akadálya, kinek volt kötelessége az engedély beszerzése. A kiállítás, mint a szerződéses cél megghiúsulása nem volt megállapítható amiatt, hogy bár egy napra, de megnyitott és sikeres volt. A megghiúsulás a Ptk. 312. § (1) bekezdés szerint értelmezhető, a nem teljesíthetőséget, a teljesítés lehetetlenné válását jelenti. Ez azonban nem bizonyított. A kiállítás megghiúsulása, mint a 35.000.000 forint visszafizetésének feltétele nem következett be, így az alperesnek nem áll fenn pénzfizetési kötelezettsége a felperes felé.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet részben elutasító rendelkezésére kiterjedő hatályon kívül helyezését, a keresetének helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan a bíróság utasítását kérte a per újabb tárgyalására, újabb határozat hozatalára. Megsértett jogszabályként a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 229. § (1), 253. § (3), 206. § (1), 221. § (1), 213. § (1), 3. § (2) és a Ptk. 301. § (1) bekezdését jelölte meg. A Pp. 229. § (1), 253. § (3) bekezdés megsértését azzal indokolta, hogy a jogerős ítélet a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaiban túlterjeszkedve, az anyagi jogerő sérelmével az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedett részével ellentétesen állapította meg, hogy az alperest elszámolási kötelezettség nem terheli [BH2017. 61.]. Iratellenesen és okszerűtlenül állapította meg az elszámolási kötelezettség hiányát, az alperes lemondását az üzletrészéről, a kiállítás megvalósulását, a költségeit és az alperes ráfordítását. A célhoz rendelt kölcsön esetén a kölcsönvevőt elszámolási kötelezettség terheli. Az alperes

az üzletrészéről nem lemondott, hanem azt a kölcsön lejáratára előtt, nem azzal összefüggésben, adásvétellel ruházta át a 2007. június 4-i szerződéssel a felperesre, illetve 4 %-ot névértéken 2008. augusztus 22-én a felperes által képviselt társaságra. Az alperes elszámolási kötelezettsége következik abból is, hogy a 2007. február 5-i okirat szerint „a 35.000.000 forint kölcsönt a Sziklakórház kiállítás előkészítése céljából vette át”. A másodfokú bíróság nem adta indokát a kiállítás megállapított megvalósulásának [BH2012. 173]. A kiállítás egyszeri megnyitása meghiusulás a hosszú távú, jogszerű működés feltételeit biztosító engedélyek alperes által vállalt beszerzése, az ingatlan tulajdoni és jogi státuszának rendezettsége, a kiállításnak a megállapodás szerinti minőségben és tartalommal történő kivitelezése hiányában [BH1997. 88.]. Adós maradt a jogerős ítélet az ÉMI vélemény és a kórházi értébecslés összevetésével is [EBH2006. 1419., BH1999. 405.]. A fellebbezésében támadta a marasztaló ítéleti rendelkezést is a késedelmi kamat kezdődőidőpontja tekintetében, azt az ítélet tábla nem bírálta el. Az eljáró bíróságok nem adták indokát annak sem, hogy miért hagyták figyelmen kívül a Kft. többi tagja által nyújtott készpénzzel való elszámolás hiányát. A Kft. 2007. június 29-i, majd az azt követő júliusi, augusztusi és októberi taggyűléseken is felhívta az alperest elszámolásra. A 2008. augusztus 22-én közjegyzői ténytanúsítványban az alperes az elszámolási kötelezettséget elvállalta, azt rögzíti a Kft. 1/2008 (08.21.) számú taggyűlési határozata is és felszólította elszámolásra. Az elszámoltatási igényét a V. Á., a Kft. ügyvezetője is alátámasztotta a tanúvallomásában.

- [8] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [9] A felülvizsgálati kérelem alaptalan, a hivatkozott okból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.
- [10] Az ítélt dolog (res iudicata) a Pp. 130. § (1) bekezdés d), a 157. § a) pont szerint a kereset érdemi elbírálását kizáró, a Pp. 158. § (1) bekezdés alapján a bíróság által az eljárás bármely szakában hivatalból észlelendő perakadály a Pp. 229. § (1) bekezdésben szabályozott anyagi jogerő esetén. A perbeli esetben csak az elsőfokú bíróság rendes jogorvoslattal, fellebbezéssel nem támadott marasztaló ítéleti rendelkezéséhez fűződik anyagi (rész)jogerő, a döntés ebben a keretben végleges és végrehajtható, ebben a keretben az új kereset indítását, e megítélt felperesi követelés további vitatását zárja ki. Az anyagi jogerős marasztaló határozathoz a bíróság is kötve van, attól egy későbbi perben sem térhet el [BH2002. 235., BH2002. 462.].
- [11] Az elsőfokú bíróság keresetet részben elutasító ítéleti rendelkezésének a jogerőre emelkedésére a felperes által benyújtott fellebbezésnek a Pp. 228. § (4) bekezdés alapján halasztó hatálya

volt, nem emelkedett jogerőre. Ennek eljárásjogi következményeként a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdés alapján a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között megváltoztathatta volna, de e korlátok között további bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítás kiegészítése nélkül juthatott csupán a megállapított tényállás alapján az elsőfokú bírósággal ellentétes jogi következtetésre, a keresetet elutasító érdemi döntését a keresetbe foglaltaktól és az elsőfokú bíróság által írtaktól teljesen eltérő jogi alapokra is helyezhette, a perbe vitt követelés alapját képező jogviszonyt eltérően minősíthette [BH2001. 323.II., BH2007. 261., EBH2004. 1143., BH2004. 471.]. A másodfokú bíróság reformatórius jogköréből adódóan teljes egészében felülbírálhatja az elsőfokú ítéletben rögzített tényállást is, ahhoz sincs kötve, felülmérlegelheti az elsőfokú bíróság által felvett bizonyítás eredményét és új tényállást is megállapíthat [BH2012. 118.II., EBH2006. 1526.].

[12] A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott a Pp. 206. § (1) bekezdés megsértésére is. A bizonyítékok felülmérlegelésének korlátja a felülvizsgálati eljárás jellemzője, annak rendkívüli perorvoslati jellege folytán. A mérlegelési szabadság a felülvizsgálati eljárásban a Kúria számára korlátozott. A jogerős ítélet felülvizsgálatát ugyanis a Pp. 270. § (2), a 272. § (2), a 273. § (1), a 275. § (3)-(4) bekezdés rendelkezései jogszabálysértés esetén teszik lehetővé. Ezért a felülvizsgálati eljárásban a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható: nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének, ismételt egybevetésüknek, értékelésüknek abból szempontból, hogy a felek tényállításait az általuk rendelkezésre bocsátott bizonyítékok alátámasztották-e vagy sem. Erre a felülvizsgálati bíróság csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes, vagy kirívóan okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz. Az ilyen jogerős ítélet minősül csak a Pp. 206. § (1) bekezdés megsértése miatt jogszabálysértőnek.

[13] A Kúria álláspontja szerint azonban a másodfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 206. § (1) bekezdésben írtakat. A Kúria osztotta a megállapított tényállás, a feltárt tények másodfokú bíróság által elvégzett jogi értékelését, a levont jogkövetkeztetését. A jogerős ítélet nem iratellenes, nem tartalmaz okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat. Helytállóan értelmezte a kiállításnak a kölcsön visszafizetése feltételül szabott megghiúsulását is a kiállítás jövőre nézve, végleges lehetetlenné válásaként. Releváns a perbeli jogvitában az is, hogy a megvalósult kiállítás működtetése, üzemeltetése már nem az alperes, hanem a Kft. feladata volt. A Kúria utal a felperes első tárgyaláson, 2013. december 5-én tett előadására, miszerint „összesen 48.000.000 forintot adtam, így ilyen százalékban lettem a Kft. tulajdonosa.... a kiállítás folyamatosan nyitva van...” (5.P.24.224/2013/2. számú jegyzőkönyv). A Kft. ügyvezetőjének tanúvallomása szerint a

Múzeumok Éjszakájára egyszeri engedélyt kaptak, azt követően havonta hosszabbították a J. Kórházzal. A felperes pénze ellenében üzletrészt kapott a Kft.-ben és azt a lehetőséget, hogy üzemeltesse a kiállítást. A kiállításnak a Múzeumok Éjszakájára kész kellett lennie és kész is lett. A tanú felmutatta a Kft. 2007. június 29-i taggyűlésének a jegyzőkönyvét, amely szerint a felperes kölcsönét kiváltotta a részesedése a Kft.-ben. A felperes erre tett észrevétele szerint a 37 millió forint befektetésének a Kft. 45 % tulajdonrésze nem megfelelő ellenértéke (5.P.24.224/2013/10. számú jegyzőkönyv).

- [14] A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja miatt, azaz az alperes elszámolási kötelezettsége hiányában a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott költségek a perben nem volt relevánsak, ezért a vizsgálatuk szükségtelen volt. A Kúria itt utal arra is, hogy a felperes kereseti kérelme a kölcsön visszafizetésére és nem az alperes elszámolásra kötelezésére irányult. Ugyanakkor a kölcsönösszeg szerződésben meghatározott céltól eltérő használata sem elszámolási kötelezettséget von maga után, hanem a szerződés - lejárat előtti - felmondását alapozza meg [Ptk. 525. § (1) bekezdés b) pont]. Az, hogy a jogerős ítélet a kereset elutasítását más jogalapon tartotta helyesnek, kellő jogi indokát jelentette annak is, hogy a marasztaló ítéleti rendelkezést az alperes terhére a késedelmi kamat kezdőidőpontja tekintetében ne változtassa meg, a keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyó döntésével a fellebbezést ebben a keretben is alaptalannak ítélje. Az eljáró bíróságoknak a természetes személy peres felek közötti, kölcsönszerződéses jogviszonyból eredő kereseti követelésről kellett döntenük, e jogvita szempontjából pedig nem releváns a perben nem álló Kft. és tagjai, valamint az alperes közötti elszámolás vagy annak hiánya. Ezért nem bírnak jelentőséggel a felperes perbeli követelésének megítélésekor az önálló jogalany, a jogi személy Kft. működése során keletkezett iratok, a Kft. alperessel szembeni esetleges igénye sem.
- [15] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [16] A felperes a Pp. 270. § (1) bekezdés szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § alapján meghatározott felülvizsgálati eljárási költség, az illetékeljegyzési joga folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés szerint a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.
- [17] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson bírálta el.
- [18] E határozat ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pont zárja ki.

Budapest, 2018. szeptember 25.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Kocsis Ottilia s.k.
előadó bíró, dr. Puskás Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző